

вроди, поетичної символіки, мелодійні лади музики, образи рідної природи, що й зумовлюють етнопсихологічні світовідношення людини. Поряд з цим у суспільній свідомості існує ідеал поведінки та вчинку. Ідеал вчинку більш прив'язаний до конкретної ситуації, яка його визначає. Закладає уявлення про гідний вчинок виховання, яке ґрунтується на принципах діалогу і в своїй основі містить поняття ідеального. У цьому сенсі завдання педагога, використовуючи свою майстерність, розкрити внутрішні смисли ідеальних форм поведінки.

Висновки й перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Таким чином, полікультурне середовище вищого навчального закладу сприяє формуванню в молоді цінностей толерантності, діалогу культур, ненасильства. Врахування культурних особливостей учасників педагогічного процесу дозволяє вийти на більш плідну їх взаємодію. Культура вчинку виявляє особливості ціннісної сфери особистості і слугує показником її духовного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ильченко Л. Педагогика поликультурности и толерантности // Дошкольное воспитание. – 2004. – №8. – С. 24 – 26.
2. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Освіта України. – 2002. – № 33.
3. Шевандрин Н.И. Социальная психология в образовании: Ч. I. Концептуальные и прикладные основы социальной психологии. – М.: ВЛАДОС, 1995. – 514 с.
4. Скубашівська Т. Проблема толерантності у зрізі міжкультурного діалогу // Практична філософія. – 2004. – №4. – С.108 – 114.
5. Новичков В.Б. Столичный мегаполис как полиэтническая и поликультурная среда // Педагогика. – №4. – 1987. – С. 83 – 88.
6. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. – К.: Абрис, – 2002. – 737 с.
7. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. – М., 1986. – 384 с.

УДК 372.302.2

С.Б. Черепанова

МОВНИЙ ПОРТФЕЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ САМООЦІНКИ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

У статті визначаються ключові моменти практичного використання Європейського Мовного Портфелю у навчальному процесі початкової школи. Розглядаються нові підходи до оцінки та самооцінки діяльності молодших школярів у процесі вивчення іноземної мови пов'язані з розробкою і впровадженням у початкову школу ЄМП.

The article defines the key moments of practical use of European Language Portfolio in the teaching process of primary school. New approaches to appraisal and self-appraisal of primary school pupils in the process of learning foreign language, connected with the working out of European Language Portfolio and its introduction into primary school.

Значні зміни у суспільно-політичному та економічному житті європейських держав безперечно впливають і на розвиток їх систем освіти. Освітня політика Євросоюзу виділяє Базовий комплекс дисциплін, який охоплює гуманітарні дисципліни, і його метою є виявлення індивідуальностей у національних культурах, їх зв'язок з загальнолюдськими цінностями, крім того, він має дати уявлення про “європейську свідомість”. У Рекомендації Ради Європи “Про європейський вимір в освіті” висувається **проблема** необхідності формування справжньої європейської свідомості громадян. А це, перш за все, бажання

розуміти представників різних країн і культур, неупереджене ставлення до них, розуміння спільних інтересів [1].

У Раді Європи та Європарламенті особлива увага приділяється розвитку освітнього простору без кордонів. Європейський вибір України зумовлює потребу в опануванні іноземних мов громадянами нашої держави. Тож, надзвичайно **актуальним** на сьогодні є впровадження європейських стандартів у навчання іноземних мов та удосконалення організації навчання іноземних мов у школі.

Мета цієї статті полягає в тому, щоб показати, як впровадження такого методичного інструменту як “Мовний Портфель” у початкову школу сприятиме підвищенню рівня мотивації до вивчення мови, та тому, щоб учні могли самостійно з мінімальною допомогою вчителів або батьків оцінити свій рівень умінь в іноземній мові.

Являючись одним із елементів культури народу, іноземна мова дає школярам можливість ознайомитися з духовними багатствами іншого народу. Саме тому вона відіграє значну роль у формуванні особистості учнів, їх входженні у світову спільноту.

Важливим моментом при вивченні іноземної мови є підтримка інтересу учнів до мови і удосконалення методичних прийомів з підвищення самосвідомості у використанні іноземної мови.

В рамках реформи освіти в Україні відбулася зміна системи оцінювання навчальних досягнень учнів. У зв'язку з цим набуває важливості самооцінка діяльності учня, що включає самоаналіз та самооцінку, результатом чого є визначення власних цілей у навчанні, пошук своїх власних шляхів у їх досягненні, складання свого власного плану навчання.

Аналіз документів Ради Європи свідчить про те, що вони сприятимуть організації ефективної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок учнів, розвитку їхньої плюрилінгвальної компетенції. Заради того, щоб допомогти учневі об'єктивно визначити свої досягнення у вивченні мови, необхідно розробити спільні критерії оцінювання навчальних досягнень, які мають опиратися на єдині вимоги до мовленнєвої компетентності особистості. Важливим з цього приводу є документ Ради Європи щодо мовної освіти – “Вивчення мови в ранньому віці”, який свідчить про зацікавленість євроспільноти у впровадженні в навчальний процес вивчення іноземної мови у початковій школі [2].

Рада Європи сприяє розробці методики оцінювання успіху, усунення прогалин у знаннях. Європейський Мовний Портфель є одним з інструментів іншомовного навчання учнів. Він передбачає тісний зв'язок із його загальними компетенціями, сприяє виробленню учнем індивідуальних навчальних стратегій. Мета Європейського Мовного Портфеля (ЄМП) відповідає основним завданням вітчизняної загальноосвітньої школи, а саме: формування у школярів бажання і уміння вчитися самостійно, критично мислити; вироблення умінь практичного і творчого застосування здобутих знань [3].

Нові підходи до оцінки та самооцінки діяльності молодших школярів у процесі вивчення іноземної мови пов'язані з розробкою і впровадженням у початкову школу ЄМП. Критерії оцінювання рівня мовленнєвої компетенції чітко визначені в ЄМП. Мовний Портфель включає три розділи, а саме: Мовний Паспорт, Мовну Біографію та Досьє [4].

Існують різноманітні зразки ЄМП. Одним із них є російський варіант ЄМП, який був затверджений Комісією Ради Європи і рекомендований для використання у 15 країнах – учасницях проекту Ради Європи. Він має кілька варіантів для різних етапів навчання та вікових груп [5].

Мовний Портфель – це пакет документів, які дозволяють учню самостійно фіксувати та оцінювати свої досягнення в оволодінні іноземною мовою незалежно від методів і засобів навчання. Мовний Портфель для початкової школи – це ілюстрований щоденник, який має бути яскраво оформленим; містити цікаві завдання, зрозумілі дітям, у процесі виконання яких задовольняється потреба молодших школярів в образотворчій діяльності; містить елемент гри [6]. Він може мати вигляд папки або великого конверту і зберігається у класі. Учні регулярно поповнюють колекції своїх робіт. Щоб спостерігати свій прогрес, на кожному зразку учню слід зазначати дату.

На початковому етапі вивчення мови бажано розпочати ведення свого Портфеля з Досьє під назвою “Моя скарбничка”. Вчитель заохочує учнів зберігати найкращі зразки своєї роботи, все те, що є конкретним результатом їхньої діяльності: малюнки з підписами іноземною мовою, зошит для контрольних робіт з оцінками, письмові завдання і т. ін. Наступним етапом впровадження ЄМП є введення розділу “Мовна Біографія” (за європейською термінологією), який називається “Мої успіхи”. Метою Біографії є спостереження за своїм навчальним прогресом, та самостійна оцінка учнями свого рівня володіння мовою. Останнім етапом введення ЄМП у початковій школі є введення “Мовного Паспорту” під назвою “Мови, які я знаю”. У “Паспорті” учні вчать показувати рівень своїх досягнень, тобто рівень володіння мовою відповідно до шкали самооцінки, рекомендованої Комісією з питань освіти при Раді Європи.

Молодші школярі поповнюють свій Портфель частіше, ніж учні старших класів. Корисно залучати всіх учнів до оцінювання того, як вони працювали протягом певного відрізка навчання та що вони вивчили. Для цього можна використати такі судження:

Позитивні

Я вивчив...

Я можу...

Я добре справляюся...

Мені найбільше подобається...

Мені цікаво...

Негативні

Я не розумію

У мене труднощі з...

Мені не вдається...

Мені не подобається...

Мені не цікаво

Учні початкових класів можуть супроводжувати такі судження малюнками-символами. Наприклад, успіх – усміхненим обличчям, яскравим сонечком, невдачу, навпаки – похмурим обличчям, дощовою хмаринкою.

Самооцінка є ключовою для ЄМП. Паспорт вимагає від учнів оцінювати свої досягнення, використовуючи шкали із Загальноєвропейської шкали оцінювання. Вибір матеріалу для поповнення Досьє або для вилучення з нього вимагає самооцінки учня. Мовна Біографія вимагає регулярного визначення навчальних цілей, яких учні можуть досягти лише регулярно оцінюючі свої досягнення. Для повідомлення про навчальні успіхи можна запропонувати учням проведення виставки Досьє, Біографії та Паспорта – складових Мовного Портфеля.

Мовний Портфель є особистою власністю учня. Для початкової школи він виконує інформативну, педагогічну та соціальну функції. Однією з головних педагогічних функцій Мовного Портфеля є допомога в розвитку умінь самостійно оволодівати іноземною мовою. Цей документ не може бути використаний як інструмент дисциплінарної дії на учня.

ЄМП дає можливість учням стати більш незалежними і самостійними, контролювати процес навчання і бути відповідальним за його результати. **Перспектива** його впровадження в початкову школу сприятиме зростанню мотивації всіх учнів, зростанню їх впевненості в собі, покращенню поінформованості батьків про рівень досягнень своїх дітей, полегшенню планування навчального процесу, контролю за ним і оцінюванню рівня володіння мовами як з боку учня, так і з боку вчителя – в їх тісній взаємодії. ЄМП є тим інструментом, який сприятиме впровадженню нових спільних стандартів у мовну освіту країн Європи. Тож необхідна розробка нових видів навчальної діяльності та методичних прийомів, які сприятимуть впровадженню цього проекту в українську практику.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Trim J. Language learning for European citizenship/ Final report (1989-1996). – Strasburg: Council for Cultural Cooperation. Council of Europe Publishing, 1997. – 101 p.
2. Activities of the European Union. Council Resolution of 16 December 1997 on the early teaching of European Union Languages// Official journal 03.01.1998. 2p.
3. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа).
4. Council of Europe/ 2000/ – European Language Portfolio (ELP)^ Principles and Guidelines. – Strasburg. – Council of Europe/ (Document DGIV/EDU/LANG (2000)

5. Гальскова Н.Д., Никитенко З.Н. Европейский языковой портфель: Знакомство с языками (для детей 6-10 лет). – МГЛУ. – 2003.
6. Гальскова Н.Д., Никитенко З.Н. Российский языковой портфель для начальной школы. М.:МГЛУ, 2002
7. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К.: Ленвіт, 2003.

УДК 37.013:504.062

Т.Ф.Юркова

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ В ПІДЛІТКІВ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ

Статтю присвячено висвітленню проблеми організаційно-методичного забезпечення процесу формування в підлітків ціннісного ставлення до природи. Розроблено відповідну організаційно-педагогічну модель, що включає мету, завдання, етапи та запропоновану методику її реалізації.

The article focuses on the problem of the methods of learning process formation of teenagers' appreciative attitude to nature in educational process of schools providing general education. Organizational and pedagogical pattern is worked out. It includes the aim, the task, the stages, and the method of its realization.

Позитивні зміни у формуванні в підлітків ставлення до природи в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи, у вихованні ціннісної його орієнтації невід'ємні від пошуків і використання методичних засобів здійснення означеної мети. Йдеться про те, щоб виявити шляхи і засоби реалізації поставлених цілей, довести їх результативність і дієвість. З огляду на це нами визначено основні завдання:

- змодельювати процес формування в підлітків ціннісного ставлення до природи;
- охарактеризувати основні складові моделі.

За взірць було взято наукові висновки, передусім Я.Коменського, який передумовою успішної діяльності педагога вважав уміння, як правильно визначати мету виховного впливу, чітко окреслити відповідні завдання, виявити умови, які сприяють досягненню мети дослідження [5].

З переліку представників української педагогічної думки особливого значення проектування виховних впливів надавав А.Макаренко [6].

У своїх методичних пошуках ми керувалися також результатами дослідження В.Безпалько [1], А.Нісімчук [7], О.Падалки [7; 8], О.Пехоти [9], Г.Селевко [11], І.Смолюк [8], О.Шпак [7; 8] та ін., які працюють над розробкою новітніх освітніх технологій. Останні, як зазначає О.Пехота, охоплюють широке коло теоретичних і практичних питань керування, організації навчального процесу, методів та засобів навчання [9: 11].

У нашому дослідженні діяльність здійснювалася на основі проектування і моделювання формування у підлітків ціннісного ставлення до природи. Логіка моделювання складалася з таких етапів:

- аналіз і прогнозування досліджуваної проблеми, передбачення щодо способів формування в підлітків ціннісного характеру взаємин з природою;
- визначення критеріїв оцінки здобутих результатів;
- вибір оптимального варіанта методики, що апробується;
- добір і конкретизація завдань, розв'язання яких активно сприяє реалізації задуму.

Сутність визначених у моделі етапів полягала в створенні умов послідовного просування підлітків від початкового рівня сформованості ціннісного ставлення до природи, до вищих його рівнів. З урахуванням усіх цих обставин нами розроблено організаційно-педагогічну модель формування в підлітків ціннісного ставлення до природи (рис.1).